
Till Ålands lagting

Upphävande av styrelsen för Ålands polismyndighet

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar en lag om ändring av landskapslagen om Ålands polismyndighet. Ändringen innebär att styrelsen för Ålands polismyndighet slopas. Därmed upphör styrelsens roll att biträda polismästaren i styrningen av myndigheten och ett större formellt ansvar åläggs istället polismyndigheten. Uppgiften att upprätta ett reglemente med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna beslutsordning föreslås övergå till landskapsregeringen.

Förslaget syftar till att effektivisera styrningen av polismyndigheten genom att minska de administrativa uppgifter styrelsen medför.

Landskapsregeringen föreslår att den föreslagna lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
1.1 Polisstyrelsens tillkomst	3
1.2 Polisstyrelsens uppgifter och organisation	3
2. Nuläge	3
2.1 Samarbetet mellan landskapsregeringen och polismyndigheten	3
2.2 Budgetarbetet	4
2.3 Polisstyrelsens övriga uppgifter	4
2.4 Samlad bedömning	4
3. Landskapsregeringens förslag	4
4. Lagstiftningsbehörigheten	5
5. Förslagets verkningar	5
Detaljmotivering	5
Ändring av landskapslagen om Ålands polismyndighet	5
Lagtext	6
L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om Ålands polismyndighet	6
Parallelltexter	7

Allmän motivering

1. Bakgrund

1.1 Polisstyrelsens tillkomst

Styrelsen för Ålands polismyndighet, nedan *polisstyrelsen*, inrättades år 2014 genom landskapslagen (2013/93) om ändring av landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet, nedan *polismyndighetslagen*. Genom införandet av styrelsen slopades den polisdelegation som tidigare biträdd polismyndigheten. Ändringen innebar att polismyndigheten fick en ny styrning av sin verksamhet. Styrelsen har sedan dess tillsatts av landskapsregeringen för en mandatperiod som överensstämmer med landskapsregeringens mandatperiod. För ledning av polismyndighetens verksamhet finns en polismästare, som biträds av styrelsen.

1.2 Polisstyrelsens uppgifter och organisation

Polisstyrelsen biträder polismästaren i arbetet med att utveckla myndighetens verksamhet mot de mål lagtinget och landskapsregeringen har satt upp för verksamheten.

Styrelsen ska besluta om samt tillstålla landskapsregeringen polismyndighetens allmänna verksamhetsföremål. Styrelsen ska årligen tillstålla landskapsregeringen polismyndighetens budgetförslag och verksamhetsberättelse, samt fatta beslut i andra ärenden som är av principiell betydelse för polismyndigheten. Dessutom ska styrelsen aktivt ta del i arbetet med att utveckla verksamheten och avge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller polisen. Vidare ska styrelsen anta ett reglemente för Ålands polismyndighet med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna beslutsordning. Styrelsen ska tillse att alla delar av verksamheten fungerar på svenska. Styrelsen får inte fatta beslut i polisoperativa frågor.

Styrelsen består av sex medlemmar. Polismästaren är föredragande för styrelsen. Styrelsen har hittills hållit möten mellan två och fyra gånger per år. Från polismyndigheten har förutom polismästaren en personalrepresentant och en sekreterare deltagit. Från landskapsregeringen har ansvarig minister, förvaltningschef samt en jurist från regeringskansliet med ansvar för polisfrågor deltagit. Styrelsemötena kräver omfattande förberedelsearbete.

2. Nuläge

2.1 Samarbetet mellan landskapsregeringen och polismyndigheten

Arbets sättet mellan landskapsregeringen och polismyndigheten har förändrats och utvecklats sedan reformen år 2014 då polisstyrelsen tillkom. Polismyndigheten och landskapsregeringen har regelbundna avstämningar varje månad samt vid behov ytterligare möten. Beslut och åtgärder kring polismyndigheten diskuteras och förankras med landskapsregeringen i samband med avstämningarna, varvid styrelsens roll i beredningen av ärenden i praktiken inte motsvarar det mandat och de uppgifter styrelsen har enligt polismyndighetslagen.

Ett annat syfte med styrelsen var att skapa en förankring i de politiska partierna och de organisationer som representeras i styrelsen. Detta har inte förverkligats då återkoppling mellan styrelsen och de politiska partierna inte har skett på avsett vis.

2.2 Budgetarbetet

Budgeten har en direkt inverkan på hur polisverksamheten kan utvecklas och styras. Styrelsen har, som en av sina viktigaste uppgifter, att besluta om och tillstå landskapsregeringen polismyndighetens budgetförslag. Arbetet med budgeten har ändå i praktiken utförts vid polismyndigheten och landskapsregeringen. Styrelsens påverkan på budgetarbetet har varit begränsad. Särskilt i samband med budgetarbetet har det därmed blivit tydligt att den roll, att biträda polismästaren i att leda polismyndigheten, styrelsen avsågs få i samband med genom reformen år 2014 inte har realiserats.

2.3 Polisstyrelsens övriga uppgifter

Styrelsen ska följa polismyndighetens verksamhet, ta aktiv del i arbetet med att utveckla polismyndighetens verksamhet samt föreslå de åtgärder som styrelsen finner motiverade. Polisverksamhet är strikt juridiskt styrd och kräver omfattande kunskaper kring den lagstiftning som styr verksamheten. Behörigheten är delad och många centrala delar av polisverksamheten utgör rikets behörighet. Styrelsens möjligheter att påverka utvecklingen av polismyndighetens verksamhet, utöver att bestämma om inriktningsmålen, har i praktiken visat sig vara mycket begränsade.

Vidare ska styrelsen avge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller polismyndigheten samt se till att alla delar av verksamheten fungerar på svenska. Dessa frågor har i praktiken hanterats av polismyndigheten och landskapsregeringen och inte av styrelsen. Dessutom finns en samarbetsgrupp mellan landskapsregeringen och inrikesministeriet. Inom ramen för arbetet i samarbetsgruppen behandlas principiellt viktiga frågor särskilt avseende språk och frågan om polisutbildning på svenska.

2.4 Samlad bedömning

Styrelsen har en viktig roll enligt polismyndighetslagen, men i praktiken har denna roll inte realiserats. Styrelsen har inte mandat för varken slutlig bearbetning av ärenden eller slutliga beslut kring dessa. Detta har medfört att styrelsens beslut omarbetats och omprövats i den bearbetning av ärendena som skett vid polismyndigheten och landskapsregeringen.

Sammantaget har styrelsens beredning av och ställningstaganden till förslag inte påverkat ärendena i nämnvärd mening, utan styrelsen har främst satt sitt namn på de ärenden som beretts vid polismyndigheten. Förslagen har dessutom då de inkommit till landskapsregeringen bearbetats inom förvaltningen innan landskapsregeringen fattat beslut.

Arbetsbördan styrelsearbetet medfört har inte motsvarat nyttan.

3. Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att polisstyrelsen upphävs. Landskapsregeringens bedömning är att styrningen av polismyndigheten kan hanteras på ett mindre byråkratiskt och effektivare sätt om styrelsen slopas.

Det är viktigt att polisens dialog med allmänheten hanteras på ett bra sätt. Det åvilar landskapsregeringen att tillse att polisärenden vid behov förankras i lokalsamhället, i synnerhet i förhållande till de grupper som har det svårt att få sin röst hörd i samhället. Då polisstyrelsen upphävs föreslås att landskapsregeringen ska tillse att nödvändig förankring av polisarbetet i lokalsamhället sker. Landskapsregeringens föreslår att det i samband med avstämningarna mellan landskapsregeringen och polismyndigheten vid behov ska formaliseras och bestämmas med vilka grupper polisen ska föra en särskild dialog.

Uppgiften att anta ett reglemente för verksamheten med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna

beslutsordning föreslås övergå från styrelsen till landskapsregeringen. Landskapsregeringen eftersträvar att styrningen av landskapets myndigheter ska vara enhetlig och konsekvent. Genom uppgiften att upprätta ett reglemente samt regelbundna avstämningar med polismyndigheten har landskapsregeringen möjlighet att styra verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

4. Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndighet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen. Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten. Allmän ordning och säkerhet är ett centralt begrepp som länge använts för att beskriva polisens uppgifter.

Polisverksamheten regleras dessutom genom republikens presidents förordning (2000:34) om polisförvaltningen i landskapet Åland. Enligt 1 § 2 mom. i förordningen ska landskapets polis upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen om inte något annat bestämts i lag eller förordning.

5. Förslagets verkningar

Förslaget innebär att upprätthållandet av polisstyrelsen tas bort ur polismyndighetens budget. I budgeten för år 2023 var anslaget 3 500 euro. För år 2024 har inga medel anslagits, men förslaget bedöms i alla händelser medföra en mindre ekonomisk inbesparing. Vidare innebär förslaget att det administrativa arbetet huvudsakligen vid polismyndigheten, men även i viss mån vid landskapsregeringen, minskar varvid resurser för andra arbetsuppgifter frigörs.

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för miljön, jämställdheten, jämlikheten mellan könen eller för barn.

Detaljmotivering

Ändring av landskapslagen om Ålands polismyndighet

1a § *Styrelse*. Bestämmelsen föreslås upphävas.

1b § *Styrelsens sammanträden*. Bestämmelsen föreslås upphävas.

1c § *Styrelsens ansvar och uppgifter*. Bestämmelsen föreslås upphävas.

11 § *Fullmaktsbestämmelse*. Enligt paragrafens 2 mom. är en av polisstyrelsens uppgifter att anta ett reglemente för Ålands polismyndighet med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna beslutsordning. Då polisstyrelsen slopas föreslås att uppgiften att anta ett reglemente i stället övergår till landskapsregeringen.

Ikraftträdandebestämmelse. Landskapsregeringen föreslår att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G **om ändring av landskapslagen om Ålands polismyndighet**

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 1a-1c §§ landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet,
sådana de lyder i landskapslagen 2013/93, samt
ändras 11 § 2 mom., sådant det lyder i landskapslagen 2013/93, som föl-
jer:

11 §

Fullmaktsbestämmelse

Landskapsregeringen ska anta ett reglemente för Ålands polismyndighet
med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter
och interna beslutsordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Parallelltexter

- Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2023-2024